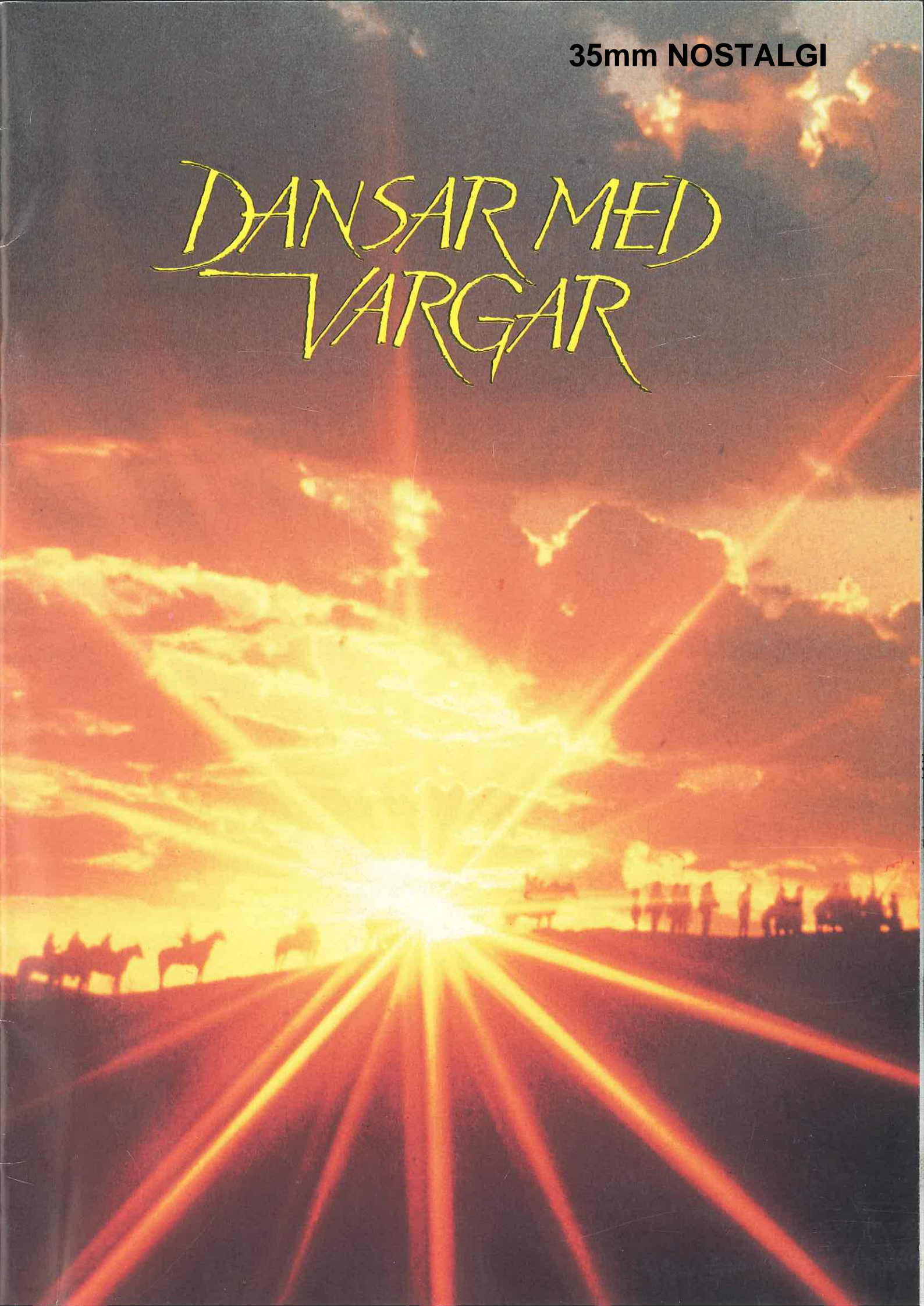

35mm NOSTALGI

DANSAR MED VARGAR

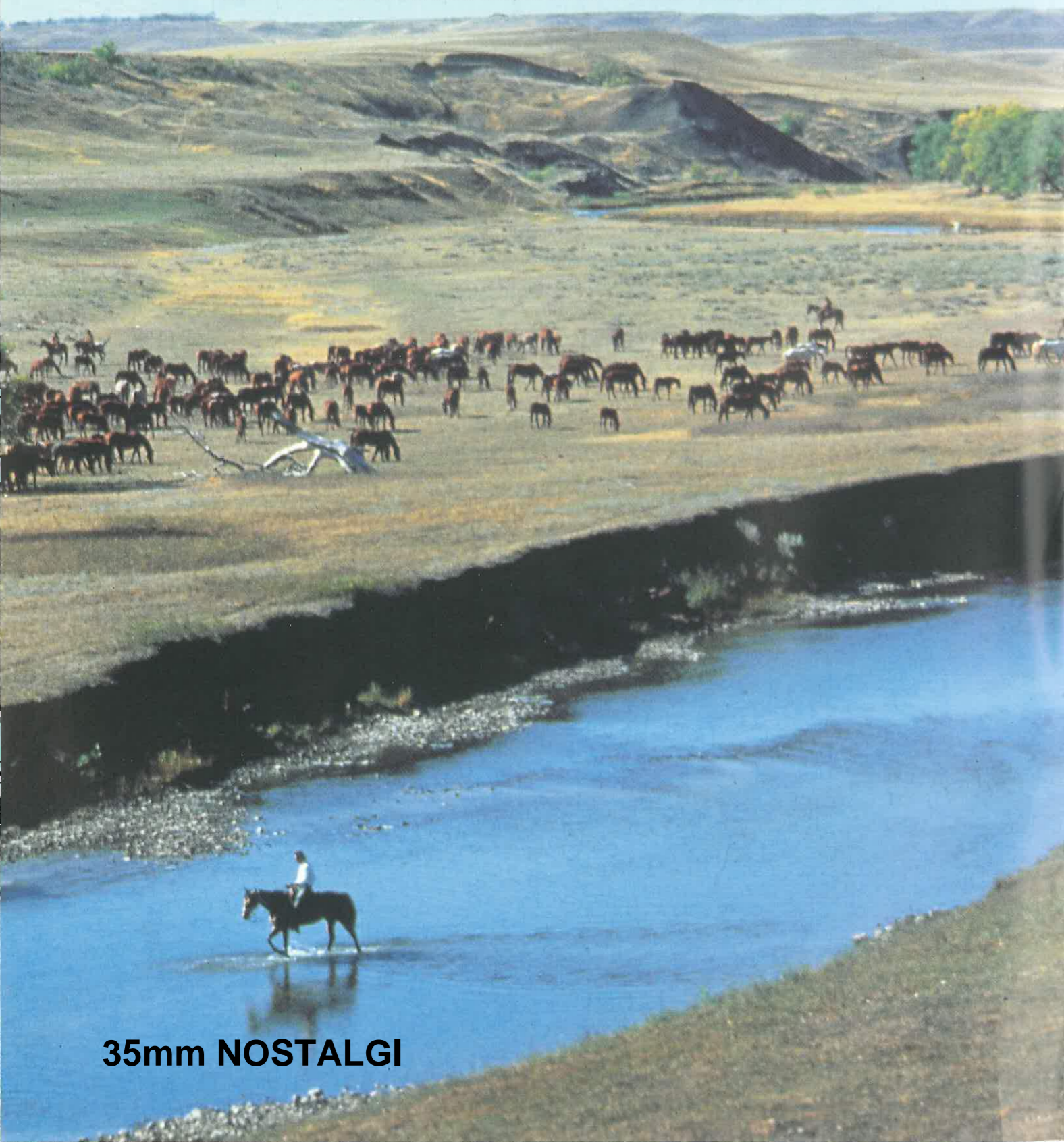
"Jorden skapades av solen och man borde ha låtit det förbli så...
Jorden skapades utan gränser - därför borde de vita inte ha delat upp
den... Jag ser girighet överallt dit de vita kommer - de tar det bästa
landet och låter indianerna behålla det som ingen annan vill ha..."

Jordens ande och min ande är av samma slag. Jordens mått och
vårt mått är ett och det samma.

Ni påstår att Skaparen sände er hit för att tala oss till rätta. Tror
ni att Skaparen givit er fullmakt att behandla oss som ni vill? Om det
var sant, skulle jag vara den förste att böja mig för era beslut.

Försök förstå hur mycket jag älskar detta land där jag är född.
Jag har aldrig sagt att detta land är mitt. Den ende som har rätt till
landet är den som har skapat det. Jag kräver dock rätten att leva i det
land där jag är född. Ni har samma rätt i det land som ni kommer
ifrån."

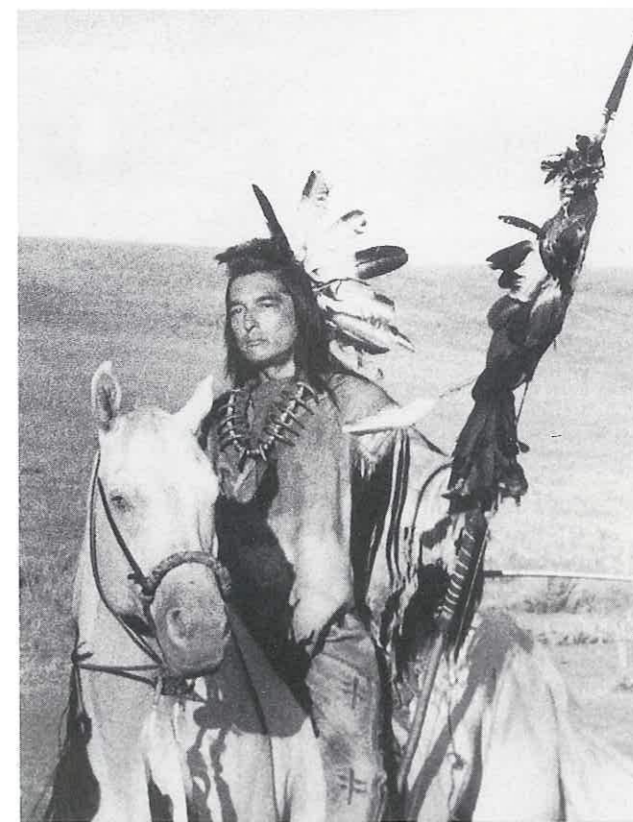
HEINMOT TOOYALAKET (CHIEF JOSEPH), NEZPERCÉERNAS HÖVDING (CA 1840-1904)

35mm NOSTALGI

35mm NOSTALGI

DANSAR MED VARGAR

"Store ande, hjälp oss.
Du är nära i mörkret.
Hör oss och hjälp oss.
Sänd bort den vite mannen
giv oss buffeln åter.
Vi är fattiga och svaga.
Vi kan inte göra någonting själva.
Hjälp oss att bli det vi en gång var -
Lyckliga buffeljägare."

EN SIOUXBÖN

DDANSAR MED VARGAR bygger på Michael Blakes roman *Dances With Wolves*. Jim Wilson som är mångårig vän till både Blake och Kevin Costner, står som medproducent till detta väldiga projekt.

Trion träffades första gången 1981 under inspelningen av "Stacey's Knights", en lågbudgetproduktion som var Wilsons regi-debut, Blakes första filmade manus och Costners första huvudroll.

En kort tid senare berättade Blake, som är mycket insatt i Nordamerikas indianhistoria om idén till *Dansar Med Vargar*.

Costner blev fascinerad av uppslaget och tyckte att Blake först skulle ge ut berättelsen i bokform innan han skrev ett filmmanus. Blake följde rådet och 1987 publicerades *Dansar Med Vargar* sedan man dessförinnan slutit ett avtal om kommande filmrättigheter.

Boken hamnade visserligen aldrig på bestsellerlistorna, men Costner och Wilson insåg vid läsningen att historien lämpade sig synnerligen väl för en överföring till vita duken.

Costner hade länge letat efter ett lämpligt manus till sin debut som regissör. Han fann nu att *Dansar Med Vargar* utgjorde ett idealiskt underlag samtidigt som han själv kunde gestalta huvudrollen.

Inspelningen av *Dansar Med Vargar* inleddes i Syd-Dakota i närheten av huvudorten Pierre den 18 juli 1989 och avslutades den 23 november i Rapid City. Att valet av inspelningsplats till slut föll på Dakota berodde på att här låg flera indianreservat samt att man hade tillgång till både hästar och framför allt bufflar.

Buffeln, ett närmast mytiskt djur, har i det närmaste utrotats i våra dagar. Men teamet lyckades spåra världens största privatägda buffelhjord - ca 3 500 djur - på Roy Houck Triple U Ranch i närheten av Pierre. Mer än halva filmen kunde spelas in på Houcks enorma ägor.

35mm NOSTALGI

Projektet hade emellertid aldrig kunnat genomföras om man inte erhållit stöd av den lokala indianbefolkningen. För filmens många scener som utspelas i en Siouxby anlätades ca 250 indianer, från olika stammar, vilka helhjärtat slöt upp kring projektet sedan de läst och godkänt manuset. De ansåg att *Dansar Med Vargar* var ett av de ytterst få hederliga försöken av Hollywood genom tiderna att skildra hur Amerikas ursprungliga invånare förlorade sitt land, sin kultur, sin identitet till den vite mannen.

- På sätt och vis är amerikanen rotlös, säger Kevin Costner. Det folk som verkligen visste hur man skulle bruka detta land, finns inte längre kvar. Den här filmen är förvisso ingen historielektion eller något försök att presentera ett dokument. Men den strävar efter att återupprätta ursprungsbefolkningens heder och ära.

Ett av Costners djärvaste beslut var att låta indianerna i filmen tala det autentiska Lakotaspråket. Detta gjorde att man i vissa scener måste använda sig av engelska undertexter, något som man eljest är mycket rädd för i Hollywood.

Lakota, som är Siouxstammens språk, behärskas i sin ursprungliga form av endast en handfull forskare och lärare. Därför anlätade man Doris Leader Charge som är lärarinna i Lakotaspråket och dess kultur vid Sinte Gleska College, en liten skola som ligger i Rosebudreservatet. Hon översatte hela manuset till Lakota och tjänstgjorde även som talpedagog och teknisk rådgivare. Leader Charge gör dessutom en liten roll i *Dansar Med Vargar* som hövdingens hustru "Pretty Shield".

Jimmy Herman, som gestaltar den äldre krigaren Stone Calf säger att Costners krav på att man skulle tala Lakotaspråket i filmen fick de medverkande indianerna att känna sig stolta. "Även om filmen skulle sakna undertexter, säger Herman, skulle publiken intuitivt förstå vad som pågick. Man behöver inte begripa de enskilda orden. Kevin är mycket nöga med att publiken skall få en känsloupplevelse."

Regissören Costner var lika nöga med att allt från dekor till kläder skulle bära autenticitetens prägel. Under den långa förberedelse tiden inför inspelningen av *Dansar Med Vargar* för de olika konstnärerna i teamet land och rike runt för att skaffa sig korrekt historisk information. Man kontaktade även bibliotek, arkiv och museer i jakten på fotografier och data som kunde hjälpa till att återskapa siouxernas värld.

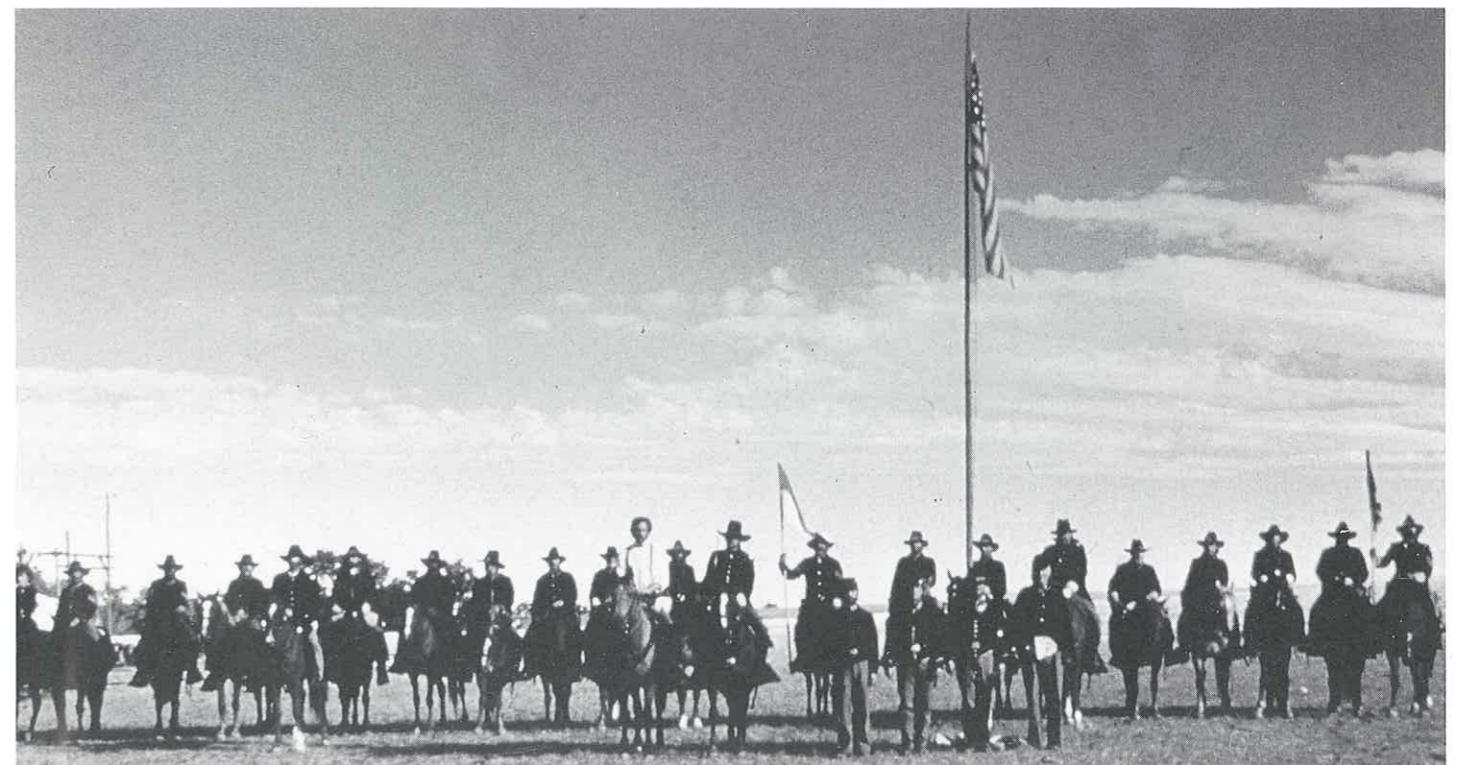
- Kevin Costner vill visa upp en verklighet som i detta sammanhang inte tidigare skådats på vita duken: den vilda, oändliga, otämjda västern, nästan större än livet självt, säger filmens scenograf Jeffrey Beecroft.

35mm NOSTALGI

"Jag förstod inte den gången vad vi hade förlorat. När jag blickar tillbaka från min ålders höga berg, kan jag ännu se de mördade kvinnorna och barnen utspridda längs den vindlande strömfåran.

Och jag kan se att något annat också dog där i den blodiga leran och begravdes i snöstormen. Indianernas dröm dog där. Det var en vacker dröm... Kretsen är bruten och vi är skingrade. Det finns ingen kärna längre och det heliga trädet har dött."

BLACK ELK (HEHAKA SAPA; 1863-1950),
OGLALASIUX,
BERÖMD RELIGIÖS LEDARE

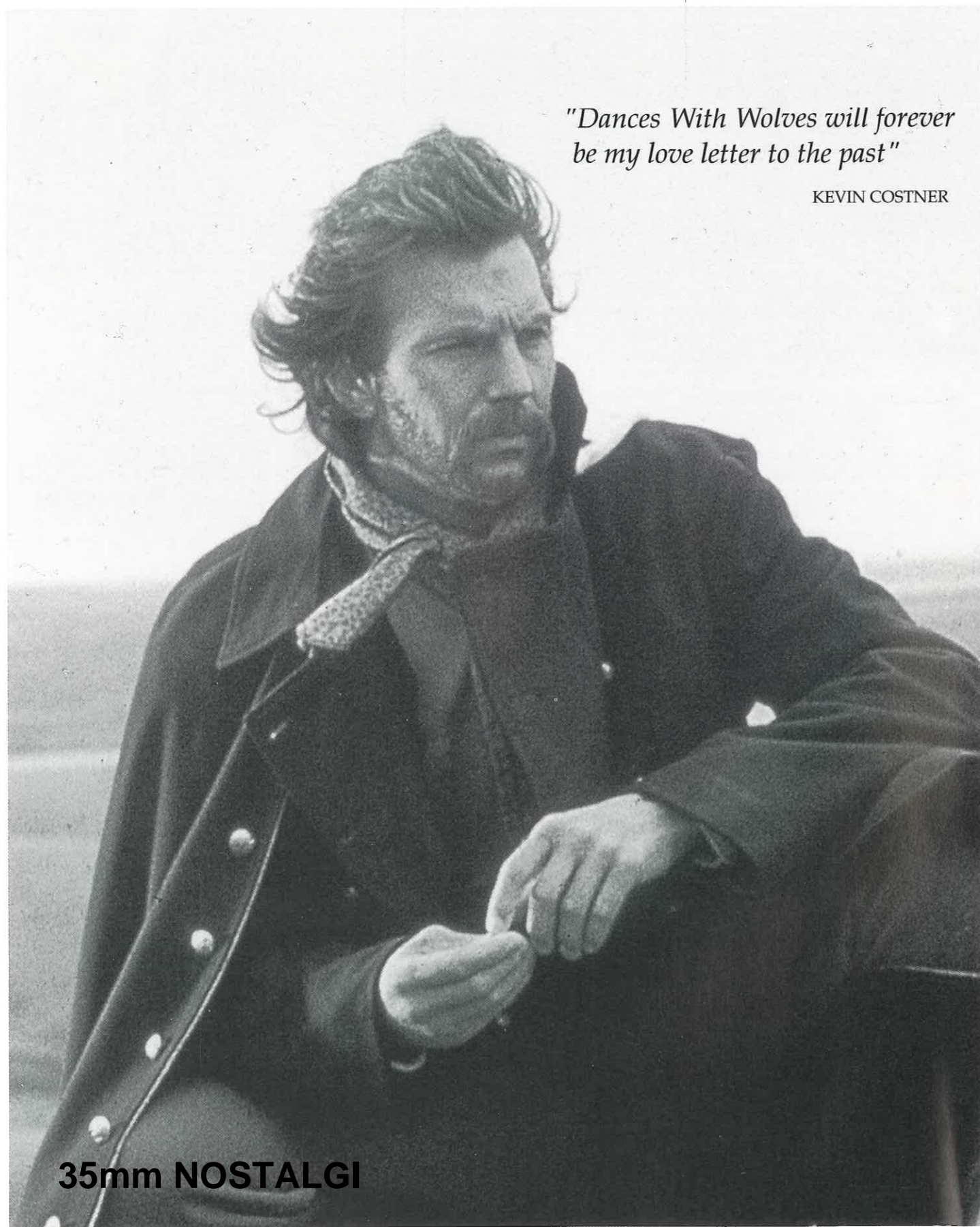

"Indianerna har vanligen intagit en undanskymd ställning i Amerikas historia. Oftast skymtar de likt scenarbetarna strax innan ridån går upp för det verkliga dramat och försvinner, innan detta tar sin början. I verkligheten borde de vara huvudaktörerna i stycket. Det var de som först upptäckte och befolkade de båda kontinenterna. De trampade upp de stigar, som nu bildar Amerikas landsvägar. De fann ut vilka örter, träd och djur som människan kunde använda. Sitt sätt att jaga, laga mat och bygga hus lärde de de första vita och räddade därmed ofta dessas liv."

RUTH M UNDERHILL

"Dances With Wolves will forever be my love letter to the past"

KEVIN COSTNER

35mm NOSTALGI

35mm NOSTALGI

Liksom för de flesta barn som föddes på 50-talet var mina första intryck av Nordamerikas indianer inte särskilt positiva.

Indianerna var allmänt skildrade som röda djävlar, vars utrotning enbart utgjorde ett nödvändigt inslag i kampen för att erövra västern. När jag växte upp framställdes indianerna på detta negativa vis i varje bok och i varje film.

Ganska snart insåg jag dock att historien inte återgavs på ett korrekt sätt. Under min skoltid läste jag en bok som författats av Quentin Reynolds avsedd för unga läsare. Jag kommer inte ihåg titeln, men boken handlade om Custer, 7:e kavalleriet och slaget vid Little Big Horn. Jag tyckte mycket om den och liksom de flesta pojkar identifierade jag mig helhjärtat med de vita soldaterna.

Men i boken fanns någonting annat som väckte min nyfikenhet: en viss indian i Reynolds bok framställdes som en stor krigare och ledare - Crazy Horse. Kanske berodde det på hans fantasieggande namn eller på skildringen av hans mod: jag minns tydligt att jag lade ifrån mig boken med en önskan om att ta reda på mer om den där hövdingen Crazy Horse...

När jag var i 25-årsåldern kom jag ånyo i kontakt med indiankulturen, den här gången genom att läsa Dee Browns klassiska "Begrav mitt hjärta vid Wounded Knee", en omtumlande, gripande och lärorik upplevelse.

Det skulle gå ytterligare tio år innan jag blev helt uppslukad av ämnet. När jag var 35 år läste jag om "Begrav mitt hjärta vid Wounded Knee". Även andra gången utgjorde boken en lika mäktig läsoplevelse och nu törstade jag efter mer kunskap. Jag läste ett stort antal böcker om indianernas historia.

Jag blir oändligt sorgsen vid tanken på vad som gick förlorat när detta folks kultur försvann. Här handlade det om ett folk som levde i fullständig harmoni med naturen; de levde med sina familjer i samhällen som värderade och brydde sig om sina medlemmar. Nästan allt detta slogs i spillror och det lilla som fanns kvar hamnade bakom stängsel i fjärran belägna reservat.

Dances With Wolves kom till delvis därför att jag ville skildra historien som jag ser den. Men den kanske främsta orsaken till att jag skrev boken är min kärlek till västern såsom den en gång var med sin oförstörda natur, sina bufflar, hästar och vargar. Och framför allt min kärlek till det stolta, fria folk som lärt mig så mycket...

FÖRORD av Michael Blake

VARGAR
35mm NOSTALGI

"Inför inspelningen fick vi ständigt rådet: "Använd inte vargar. De tillhör de svåraste djurarter man kan arbeta med". Våra vargar utgjorde förvisso inget undantag! Men jag tror att det hade varit omöjligt att kalla filmen Dansar Med Vargar utan att använda riktiga vargar..."

JIM WILSON

"Deras melodiska språk levde kvar i namnen på sjöar, berg och floder, men deras ben multnade sakta bort i askan efter tusentals nedbrända byar, i den mån de inte gick förlorade med de stora skogarna som hastigt utplånades av tjugo miljoner nya inkräktare.

De indianska flodernas friska vatten började redan bli förorenat av de vitas avfall - all natur härjades och föröddes. På indianerna verkade det som om främlingarna hatade allting som levde - skogarna med deras fåglar och villebråd, de gröna gläntorna, vattnet, jorden och till och med den rena luften"

BEGRAV MITT HJÄRTA VID WOUNDED KNEE

35mm NOSTALGI

Det språk som talas av siouxfolket i Dansar Med Vargar heter Lakota, en av flera siouxdialekter. Detta indianspråk höll på att försvinna i regeringens försök att anpassa de olika stammarna till det amerikanska samhället. Få människor talar Lakota idag, men skolor på reservaten har på senare tid åter börjat undervisa de unga i språket.

- De unga pojkarna som spelar "Smiles A Lot", "Worm" och "Otter" är också siouxer - Nathan som spelar Smiles A Lot kommer från mitt reservat - men de fick aldrig lära sig sitt eget språk, berättar Doris Leader Charge. Det förbjöds av Indianbyrån i många årtionden. Man trodde att om vårt språk förbjöds liksom våra ceremonier, skulle vi smälta in i det amerikanska samhället, något som aldrig skedde.

- Min mormor upplevde massakern vid Wounded Knee och hon lärde mig seder och bruk även om vi fick dölja vad vi höll på med. För att be vandrade vi ofta flera kilometer till en plats, där en medicinman bodde. Mormor sade åt mig att aldrig upphöra med detta, ty om vi förlorade vårt språk och vår kultur skulle vi förlora allt.

- Vi kallar inte oss själva för siouxer - det namnet gav andra stammar oss. Det är faktiskt ett längre ord med "sioux" i slutet och det betyder "giftig orm", eftersom alla som kom i vår väg kunde råka ut för obehagligheter. Vi var ett krigarfolk som trodde på att kämpa för det som tillhörde oss. Själva kallar vi oss för Lakotas.

- Till en början var vi rädda för att medverka i Dansar Med Vargar, men det visade sig senare vara en fin erfarenhet. Filmen porträtterar oss på ett korrekt sätt. Den här gången har man verkligen lyckats...

LAKOTASPRÅKET

35mm NOSTALGI

35mm NOSTALGI

"År 1860 fanns det förmodligen sammanlagt trehundra tusen indianer i Förenta staterna och dess territorier, varav huvudparten bodde väster om Mississippi.

Enligt olika beräkningar hade då deras antal minskat med hälften eller två tredjedelar sedan de första vita nybyggarna steg iland i Virginia och New England. Och de som nu fanns kvar kom obönhörligt i kläm mellan den hela tiden expanderande vita befolkningen i öststaterna och den likaledes växande inkräktarströmmen från väster, från Kalifornien. Det fanns redan över trettio miljoner vita invandrare i USA. Så om de fortfarande fria indianstammarna hoppades att de vitas inbördeskrig skulle innebära ett andrum för deras egen del, tog de grundligen miste."

BEGRAV MITT HJÄRTA VID WOUNDED KNEE

PAWNEE-INDIANERNA

35mm NOSTALGI

Pawnee-indianerna var en halvnomadisk stam på de centrala prärierna. Namnet pawnee anses av vissa forskare komma från ordet parisu, som betyder jägare. De kallas också av andra stammar för "vargfolket".

Av tradition var pawnee fiender till siouxerna med vilka de låg i fändig fejd (det fanns till och med en siouxkrigare som hette "Pawnee Killer"). Under 1800-talet var många pawneeindianer i amerikanska arméns tjänst som spejare.

"De en gång så fruktade siouxerna är välkända för **35mm NOSTALGI** indianintresserade. På sitt eget språk kallar de sig dakota, nakota eller lakota, beroende på om de talar den östliga, den mellersta eller den västliga dialekten. Namnet betyder ungefär "bundsförvanter". Siouxer och chippewaer var dödsfiender redan före de vitas ankomst och de senares öknamn på siouxerna var huggormar. På förfranskat chippewaspråk blev det "nadouessioux" och därav kommer stamnamnet sioux"

INDIANERNAS NÄR VAR HUR

"Rosebud Sioux, som också kallas Lakota eller Brulésiouxer, hör till den stora Dakota-stammen, som fram till mitten av 1800-talet levde som nomader på den nordamerikanska prärien. De följde buffelns vandringar över de oändliga vidderna som idag kallas Nord- och Syd-Dakota, Nebraska och Wyoming."

"För Oglala- och Brulésiouxerna innebar året 1834 en vändpunkt i deras historia. Det året etablerades en handelsstation kallad Fort William i delstaten Wyoming - senare kallad Fort Laramie.

Indianerna lockades att flytta söderut för att jaga i närheten av denna station. Flyttningen visade sig senare bli mycket ödesdiger för siouxerna och blev inledningen till många och långa konflikter med de vita."

"Strömmen av vita nybyggare på väg österut ökade för varje år och amerikanska trupper förlades till Fort Laramie år 1849 för att skydda de vita nybyggarna.

Det ansågs nödvändigt för den amerikanska staten att få till stånd ett fredsavtal med indianerna för att öka tryggheten för de vita. Ett sådant slöts med siouxerna år 1851 i östra Nebraska. Inom kort bröts avtalet av de vita och strider bröt ut mellan amerikanska trupper och Oglala- och Brulésiouxer. För Brulésiouxerna betydde dessa stridigheter början till slutet för deras kultur och oberoende. Deras livsstil hotades nu inte bara av den vite mannens frammarsch och krav på landområden utan också av den vite mannens utrotning av buffeln.

Siouxer, Cheyenner och Arapaho - indianer var fram till år 1868 i ständiga konflikter med amerikanska armén. Framgångsrika anfall mot amerikanska posteringar hejdade inte de vitas expansion.

Amerikanska staten bestämde sig efter dessa motgångar för att slutgiltigt lösa indianfrågan och genom fredsavtal fastställa siouxernas landområden. Genom ett omfattande avtal som slöts 1868 fick indianerna rätt till ett landområde kallat Dakota-territoriet. De fick också rätt att jaga buffel så länge den fanns kvar på prärierna. De första stegen hade nu tagits för att isolera och neutralisera siouxerna och deras bundsförvanter genom att placera dem på reservat.

Siouxernas sista buffeljakt ägde rum 1882 och med den försvann en livsstil."

ROSEBUD SIOUX - EN HISTORISK ÅTERBLICK

SIOUXERNA

"Var finns idag pequoterna? Var finns narragansetterna, mohikanerna, pokanoketerna och alla de andra, som förr var så mäktiga? Den vite mannens snikenhet och våld besegrade dem - de försvann som snön smälter undan vårsolen.

Och nu är det vi som står i tur. Vill ni att vår stam skall förintas utan strid - att vi skall fly från våra hem, från det land Den Store Anden har givit oss, från våra fäders gravar - från allt det vi håller dyrt och heligt? Jag vet ert svar. Ni ropar som jag: Aldrig! Aldrig!"

SHAWNEEHÖVDINGEN
TECUMSEH (CA 1768-1813)

"Det här kriget började inte i vårt land - det blev oss påtvingat av Den store vite faderns barn, som kom för att stjäla landet ifrån oss och som orsakar oss mycket elände. Det är Den store vite fadern och hans barn som bär ansvaret..."

Vi vill leva i fred i vårt land och syssla med sådant som ger lycka och välfärd för vårt folk. Men man har skickat hit soldater som enbart tänker på vår förintelse.

En del av oss har bytt boplatser för att få omväxling, och andra har begivit sig norrut för att jaga. Men då har de blivit anfallna - antingen från den här sidan eller norrifrån. När de har velat rida hem igen har soldaterna ställt sig hindrande i vägen.

Det finns bättre sätt att leva tillsammans. När det uppstår en tvist skulle det vara bäst för båda parter att träffas utan vapen för att diskutera och finna en fredlig lösning."

BRULÉHÖVDINGEN SINTE-GALESKA
(SPOTTED TAIL, CA 1823-1881)

"1874 upptäckte man guldfyndigheter i Black Hills, Syd-Dakota, ett land som siouxerna betraktade som heligt. Regeringen försökte köpa Black Hills av siouxerna, men dessa vägrade.

Crazy Horse, en stor siouxhövding sammanfattade sitt folks känslor med orden: "Man säljer inte marken på vilken människor vandrar."

Vid samma tid började buffeln, som siouxerna var helt beroende av, att försvinna. 1850 fanns det fortfarande 50 miljoner bufflar på slätterna. 1885 fanns det knappast några djur kvar."

THE NATIVE AMERICAN

35mm NOSTALGI

"Det är egendomligt att amerikanerna klagat över att indianerna dödar bufflar. Vi dödar bufflar liksom vi dödar andra djur för att få mat och kläder och för att hålla våra boplatser varma. De dödar bufflar - i vilket syfte? Res i ert land. Se alla tusentals kadaver som ruttar på slätterna. Era unga män skjuter för sitt höga nöjes skull. Det enda de tar från en död buffel är svansen eller huvudet eller hornen. Kanske för att visa att de dödat en buffel. Vad är meningen med detta?."

LAKOTAHÖVDINGEN SITTING BULL (CA 1831-1890)

"En buffelhjord var något i sitt slag enastående. Det fanns hjordar som räknade inte hundratals eller tusentals djur utan hundratusentals och ibland miljoner. Utvandrarerna i sina karavaner stannade med undran i blicken när de miljontals omkring sig såg bufflar på marsch, norrut om sommaren och söderut om vintern. Hela slätten var ett jättelikt buffelland.

För indianen var buffeln oumbärlig. Buffeln var hans mat, hans kläder och hans försvar. Gregg, köpmannen från Santa Fe sa om buffeln: "Detta djur ger prärie-indianen nästan all hans mat och dessutom material för hans wigwam och större delen av hans kläder: den förser också indianerna med sängkläder, rep, säckar för kött osv: senor som duger till bågsträngar, till att sy mockasiner, benskydd och så vidare." Indianens liv kretsade helt kring buffeln.

Men det rådde stor efterfrågan på buffelhudar och buffeltunga betraktades som en stor läckerhet. Handelsmän och utvandrare sköt buffel och skickade hudarna österut på den järnväg som just byggts fram till 98:e längdgraden.

Under slutet av 1860-talet höll man på att bygga Union Pacific-järnvägen tvärs över prärien till Stilla havet. Senare byggdes andra transkontinentala järnvägar. Rallarna som byggde järnvägen betydde flera människor som åt och som dödade bufflar. Söndagsjägare från östkusten och till och med från Europa reste västerut för att skjuta buffel. Tusentals bufflar dödades för sitt skins skull, andra dödades som så kallad sport. Det låg buffelkadaver över hela prärien.

Det var en fruktansvärd slakt. Mot slutet av 1800-talet var buffeln borta - och med bufflarna försvann allt hot från indianerna. Nu var de tvungna att acceptera livet i reservaten. Faran från indianerna var över."

DET AMERIKANSKA FOLKETS HISTORIA

BUFFELN

FREDSPIPAN

Den långskaftade fredspipan (calumet) brukades i ceremoniellt syfte av en del nordamerikanska indianstammar. Pipan ansågs helig och förvaltades av en ansedd medlem av stammen. Den togs fram vid bekräftande av fördrag (därav beteckningen "fredspipa") och välkomnande av främlingar, som en symbol vid krigsförklaringar och fredsklarationer, som ett pass för fri lejd för resande bland främmande stammar och som ett medel att vädja till gudarna om välsignelse eller barmhärtighet.

TIPIN

"Tälten av beredda buffelhudar kunde göras större och bekvämare sedan hästar ersatt hundarna som dragare. Släpan (travois) var det enda fordonet på prärien och på den lastades både tältstänger och tältduk. Tältstängerna utgjorde för övrigt släpans skaklar.

Tipierna - tälten - målades med figurer som symboliserade ägarens namn eller avbildade hans bragder, eller i vissa fall syftade på den stamfetisch som förvarades där.

Förfärdigandet av tälten var kvinnornas sak. Först måste hudarna beredas och det innebar åtskilliga dagars hårt arbete med rengöring från kött och hår, samt blötläggning och ingnidning med en blandning av hjärnsubstans, lever och fett och efter torkningen en gnuggning över spänd lina för att få dem mjuka. När man väl hade nått så långt, så behövde tre kvinnor fyra dagar för att skära till hudarna till en tipi och sy ihop dem med sentråd till tre stora sjok. Det behövdes tolv buffelhudar till en medelstor tipi."

INDIANERNAS NÄR VAR HUR

35mm NOSTALGI

Egmont Film presenterar **35mm NOSTALGI**
DANSAR MED VARGAR

en film av
KEVIN COSTNER

Originaltitel: DANCES WITH WOLVES
 Producenter: JIM WILSON & KEVIN COSTNER
 Verkst. producent: JAKE EBERTS
 Manus: MICHAEL BLAKE efter sin roman "Dances With Wolves"
 Regi: KEVIN COSTNER
 Foto: DEAN SEMLER A.C.S.
 Klippning: NEIL TRAVIS A.C.E.
 Musik: JOHN BARRY
 Scenografi: JEFFREY BEECROFT
 Kläder: ELSA ZAMPARELLI
 Rollbesättning: ELISABETH LEUSTIG C.S.A.
 Rådgivare och språklärare: DORIS LEADER CHARGE
 Inspelad i Syd-Dakota, U.S.A.

I rollerna:
 Löjtnant John J Dunbar.....KEVIN COSTNER
 Stands With A Fist.....MARY McDONNELL
 Kicking Bird.....GRAHAM GREENE
 Wind In His Hair.....RODNEY A GRANT
 Ten Bears.....FLOYD RED CROW WESTERMAN
 Black Shawl.....TANTOO CARDINAL
 Stone Calf.....JIMMY HERMAN
 Smiles A Lot.....NATHAN LEE CHASING HIS HORSE
 Timmons.....ROBERT PASTORELLI
 Löjtnant Elgin.....CHARLES ROCKET
 Sergeant Bauer.....LARRY JOSHUA
 Spivey.....TONY PIERCE
 Sergeant Pepper.....TOM EVERETT
 Major Fambrough.....MAURY CHAYKIN
 Pretty Shield.....DORIS LEADER CHARGE
 m fl

Ett särskilt tack till bl a The Sioux Nation.

ENSEMBLEN

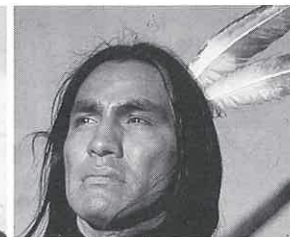
KEVIN COSTNER

MARY McDONNELL

GRAHAM GREENE

RODNEY A GRANT

FLOYD RED CROW WESTERMAN

KEVIN COSTNER (f. 1955 i Compton, Kalifornien) är ett av 90-talets stora namn inom amerikansk film.

Efter studier inledde Costner sin bana som inspicent på Raleigh Studios, ett oberoende litet filmbolag i Hollywood. 1981 debuterade han på vita duken i en lågbudgetproduktion, "Stacey's Knights" författad av Michael Blake och i Jim Wilsons regi. Trion har nu återförenats i Dansar Med Vargar. 1987 utsågs Costner av det amerikanska biografägarförbundet till "Morgondagens stjärna". Samma år fick han sitt internationella genombrott i "Ingen väg ut". Bland Costners övriga filmer märks "Silverado", "De omutbara", "Bull Durham", "Drömmarnas fält", och nu senast "Revenge". Längre fram kommer han i "Prince of Thieves".

Kevin Costner debuterar som regissör med det nu aktuella eposet Dansar Med Vargar. Han gestaltar även titelrollen samt står som medproducent. Den flerfaldigt prisbelönade filmen Dansar Med Vargar har erhållit ett enastående mottagande i USA av både kritik och publik.

MARY McDONNELL ("Stands With A Fist") har främst varit verksam på olika scener i landsorten, där hon medverkat i bl a "Ett dockhem", "Tre systrar" och "En midsommarnattsdröm". 1981 erhöll McDonnell en Obie-statyett för sin insats i Broadwayuppsättningen av "Still Life". Bland Mary McDonnells filmer återfinns "Kärlek och hat" samt "Matewan".

RODNEY A GRANT ("Wind In His Hair") föddes på Omaha-reservatet i Winnebago, Nebraska. Han debuterade i TV-dokumentären "The Trial of Standing Bear", vilket ledde till roller i andra filmer med indianteman som "Pow Wow Highway", "Broken Documents" och "War Party". Rodney A Grant kommer närmast i Oliver Stones film "The Doors".

GRAHAM GREENE ("Kicking Bird") är en fullblodsindian av Oneidastammen, född på Six Nations-reservatet i Ontario, Kanada. Greene har medverkat i flera teateruppsättningar i Toronto. På bio har vi kunnat se honom i Hugh Hudsons "Revolution".

FLOYD RED CROW WESTERMAN ("Ten Bears") föddes på Sisseton-Wahpetonreservatet i Dakota. Han har medverkat i flera TV-filmer bl a "Son of the Morning Star" (mot Graham Greene). 1989 debuterade Westerman på vita duken i "Hämarna" mot Lou Diamond Phillips och kommer längre fram i Oliver Stones "The Doors". Westerman är dessutom en känd folksångare som framträtt på konserter över hela världen.

PRODUKTIONSTEAMET

MICHAEL BLAKE - originalmanus

Michael Blake (f. i Fayetteville, Nord Carolina), vars farfars far deltog som officer i Apachekrigen, debuterade som manusförfattare 1981 med "Stacey's Knights". Sex år senare gav han ut romanen "Dances With Wolves" och planerar närmast en fortsättning kallad "Holy Road". Michael Blakes senaste roman heter "Airman Mortensen".

DEAN SEMLER - foto

Dean Semler (f. i Australien) inledde sin bana som dokumentärfilmare. 1982 debuterade han som chefsfotograf med "The Road Warrior". På sistone har Semler främst varit verksam i Hollywood.

Bland Dean Semlers övriga filmer kan nämnas "Coca-Cola Kid", "Razorback", "Hjälter utan namn", "Cocktail", "Huvudjägarnas konung", "Lugnt vatten", samt "Young Guns" (I och II).

JOHN BARRY - musik

John Barry (f. i England) debuterade 1959 som filmkompositör. Hans namn förknippas i synnerhet med musiken till serien om James Bond. Barry är 3-faldigt Oscarsbelönad för sina insatser i filmerna "Född fri", "Så tuktas ett lejon" samt "Mitt Afrika".

Bland John Barrys övriga 75 filmer återfinns "Den djävulska jakten", "Midnight Cowboy", "Het puls", "Frances", "Cotton Club" samt "Kniven är enda vittnet".

Sångaren och kompositören JOHN COINMAN har varit den nu aktuella filmens musikalske rådgivare. Tillsammans med CYVERT YOUNG BEAR (från gruppen "Porcupine Singers") har han sökt återskapa den gamla Lakotamusiken och dansen.

JEFFREY BEECROFT - scenografi

Jeffrey Beecroft (f. i USA) fick sin utbildning vid universitetet i New York. Ett stipendium förde honom till England, där han en tid var verksam i Londons West End samt vid Royal Shakespeare Theatre.

Jeffrey Beecroft har svarat för scenografin till filmer som "Tre systrar", "Blade Runner", "Sophies val" och "Cotton Club".

ELSA ZAMPARELLI - kläder

Elsa Zamparelli (f. i Holland) inledde sin karriär som mannekäng. En tid innehade hon en affär som sålde konstföremål tillverkade av indianer. Elsa Zamparelli har bl a ritat kläderna till en dokumentärfilm om indianernas liv, "Grand Canyon: The Hidden Secrets".

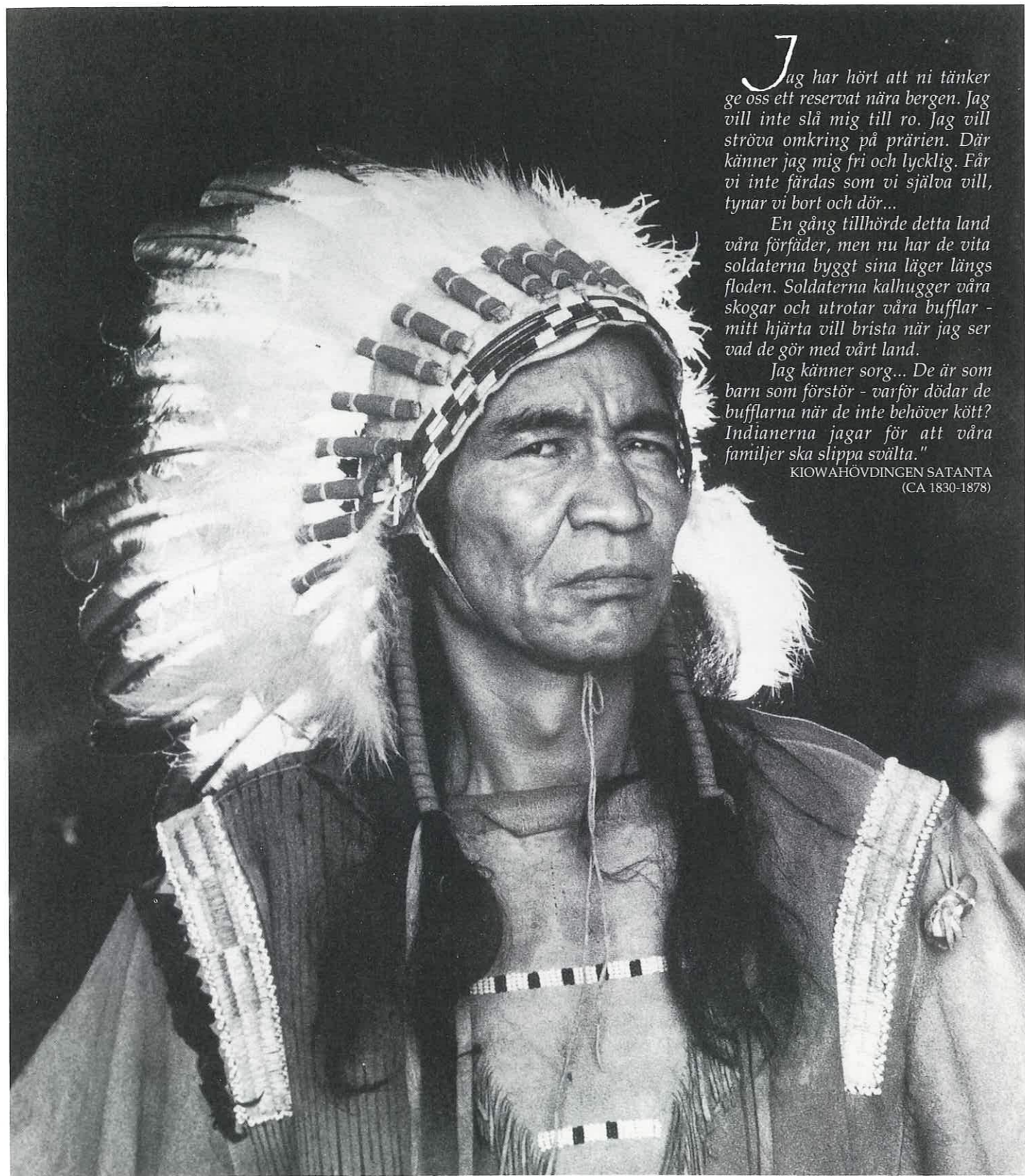
Zamparelli har lagt ner stor möda på att anskaffa material (bl a 650 hjortskinn) till filmens över 200 autentiska dräkter. Till sin hjälp har hon haft CATHY SMITH, bördig från Black Hills och expert på prärieindianer.

En av många inspirationskällor till siouxernas och pawneeindianernas dräkter har varit den berömda 1800-talskonstnären Karl Bodmer.

JIM WILSON - producent

Jim Wilson (f. i USA) avlade 1979 examen vid Berkley Filminstitute. Därefter bildade han American Twist Productions, ett bolag som producerade kortfilmer för bl a Volvo, Kodak och The Robert F Kennedy Foundation. Wilson har vidare varit med om att starta Los Angeles Directors Workshop.

Jim Wilson har regisserat två långfilmer, "Stacey's Knights" och "The Movie Maker". Tillsammans med Kevin Costner äger han TIG Productions, som står bakom filmen Dansar Med Vargar.

Jag har hört att ni tänker ge oss ett reservat nära bergen. Jag vill inte slå mig till ro. Jag vill ströva omkring på prärien. Där känner jag mig fri och lycklig. Får vi inte färdas som vi själva vill, tynar vi bort och dör...

En gång tillhörde detta land våra förfäder, men nu har de vita soldaterna byggt sina läger längs floden. Soldaterna kalhugger våra skogar och utrotar våra bufflar - mitt hjärta vill brista när jag ser vad de gör med vårt land.

Jag känner sorg... De är som barn som förstör - varför dödar de bufflarna när de inte behöver kött? Indianerna jagar för att våra familjer ska slippa svälta."

KIOWAHÖVDINGEN SATANTA
(CA 1830-1878)

DANSAR MED VARGAR
DISTRIBUTION EGMONT FILM / PLÅNBORG FILM
IDÉ OCH KOORDINATION BIRGITTA PLÅNBORG, TEL 08-758 04 30
PRODUKTION OCH GRAFISK FORM NORDISKA REKLAM & INFORMATION AB
REDAKTÖR KLAS FREUND
FOTO BEN GLASS
TRYCKT HOS UDDENHOLMS OFFSET

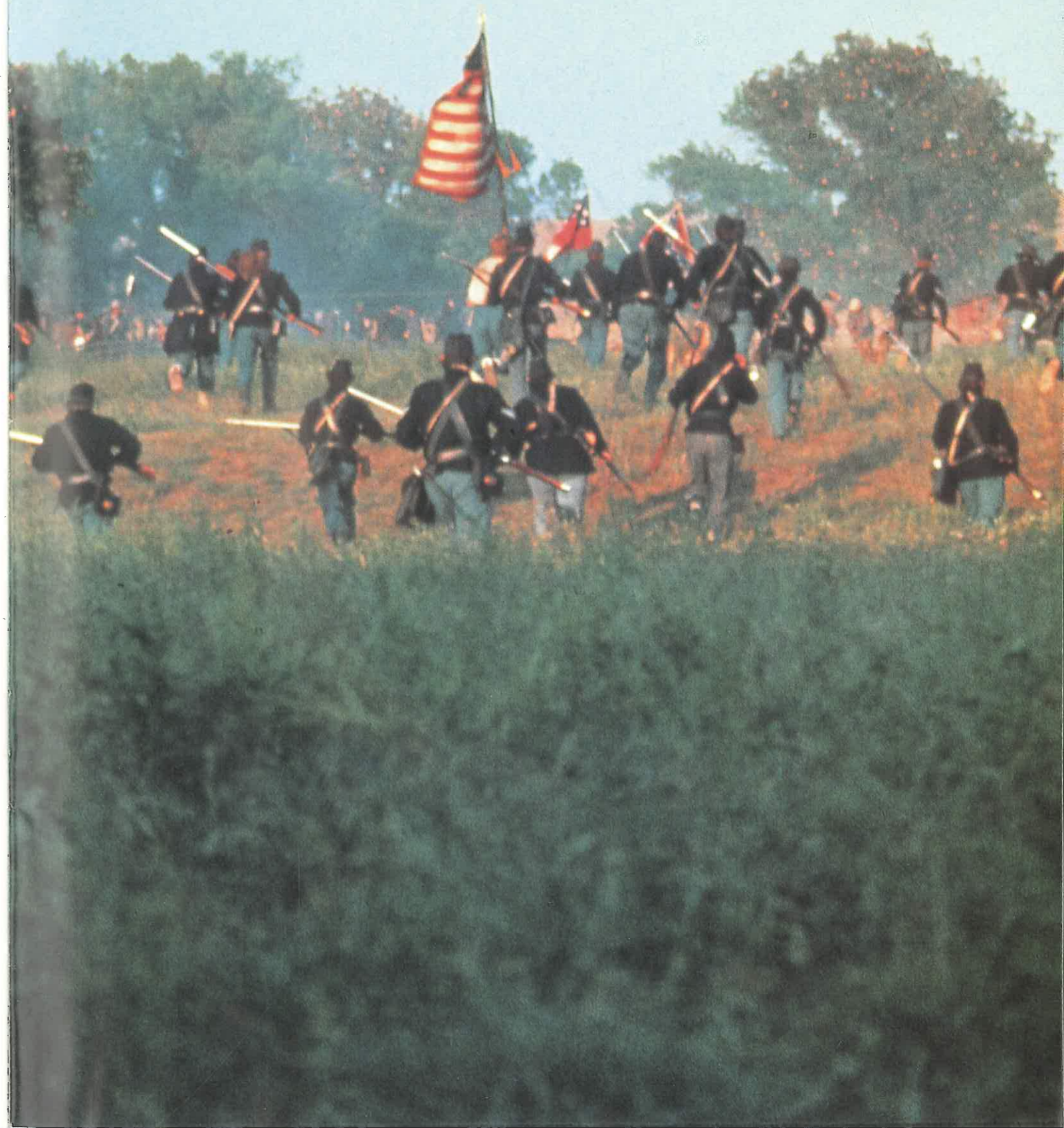
KÄLLOR:

"DANCES WITH WOLVES". The Illustrated Story of the Epic Film av Kevin Costner, Michael Blake, Jim Wilson (Newmarket Press 1990) • "DANCES WITH WOLVES" av Michael Blake (Fawcett/Historical Fiction 1988) • "BEGRAV MITT HJÄRTA VID WOUNDED KNEE" av Dee Brown (Norstedts 1974) • "DET AMERIKANSKA FOLKETS HISTORIA" av Leo Huberman (Rabén & Sjögren/Tema Nova 1979) • "INDIANERNAS NÄR VAR HUR" av Eric Englund och Yvonne Svenström (Forum 1981) • "INDIANERNA I USA" av Ruth M Underhill (Kooperativa förbundets bokförlag 1957) • "VÄGEN VÄSTERUT" av Stig Ericson (Bonniers 1962) • "ROSEBUD SIOUX- EN HISTORISK ÅTERBLICK" Av Claes-Håkan Jacobson (Utställningskatalog) • "ATLAS OF THE NORTH AMERICAN INDIAN" av Carl Waldman (Facts on File Publications 1985)
* Enligt Michael Blake en milstolpe i indianlitteraturen och en inspirationskälla till "Dansar Med Vargar".

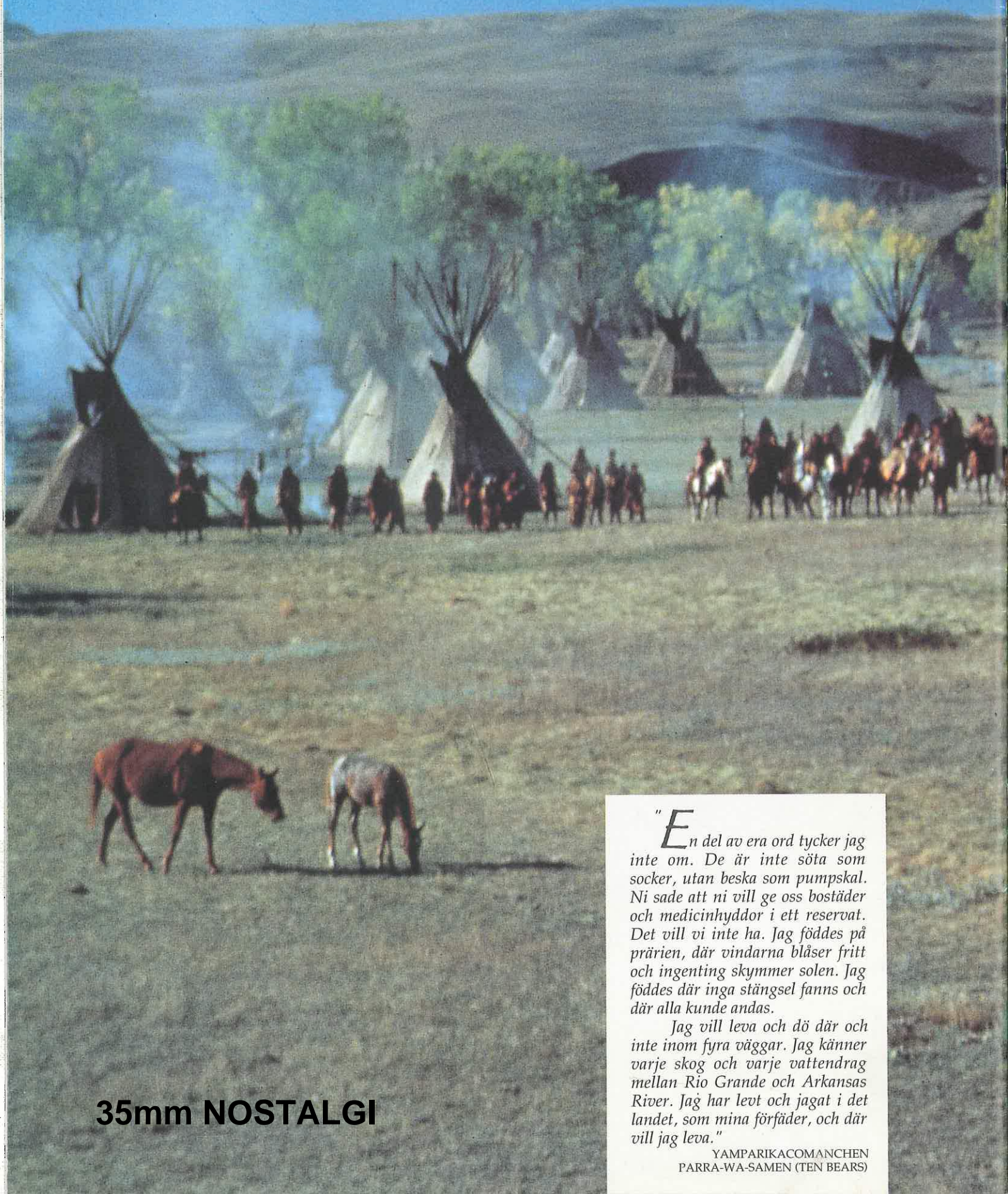
35mm NOSTALGI

"De vita har alltid försökt få indianerna att överge sina traditioner och leva som vita män - bli bönder och arbeta hårt som de. Men indianerna visste inte hur de skulle bära sig åt och ville inte leva på det sättet... Om indianerna försökte förmå de vita att leva på indianvis, skulle de vita göra motstånd. Det var samma sak med många av indianerna."

SANTEESIOUXHÖVDINGEN
WAMDITANKA (BIG EAGLE)

35mm NOSTALGI

35mm NOSTALGI

*"E*n del av era ord tycker jag inte om. De är inte söta som socker, utan beska som pumpskal. Ni sade att ni vill ge oss bostäder och medicinhyddor i ett reservat. Det vill vi inte ha. Jag föddes på prärien, där vindarna blåser fritt och ingenting skymmer solen. Jag föddes där inga stängsel fanns och där alla kunde andas.

Jag vill leva och dö där och inte inom fyra väggar. Jag känner varje skog och varje vattendrag mellan Rio Grande och Arkansas River. Jag har levt och jagat i det landet, som mina förfäder, och där vill jag leva."

YAMPARIKACOMANCHEN
PARRA-WA-SAMEN (TEN BEARS)